

Меленець Людмила Іванівна,
учасниця Програми підвищення кваліфікації
педагогічних працівників
щодо впровадження
Державного стандарту дошкільної освіти-2021.

Цінності дошкільної освіти та базові принципи реалізації Стандарту дошкільної освіти (коментар до презентації)

12 січня 2021 року Міністерством освіти і науки України було підписано НАКАЗ № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Увага! В назві з'явилися нові слова – Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція». Серйозний документ, що сформовано (структуровано) відповідно до Законів України – України XXI століття, України, яка реформує освіту відповідно до європейських стандартів.

У наказовій частині читаємо позицію: Київській міській державній адміністрації забезпечити ВПРОВАДЖЕННЯ Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти).

Вітаємо!!! 10 наступних років ми з вами будемо працювати з документом, що в будь-який момент можна знайти у відкритому доступі на сайті МОН України. Окрім того, там же можна знайти й [електронну книжку «Базовий компонент дошкільної освіти...»](#) в е-журналі «Практика управління дошкільним закладом». До речі, адміністрації закладів дошкільної освіти радимо заходити на сайт МОН щотижня, а всім, хто небайдужий до реформ в освіті – принаймні щомісячно.

Крок, який ми порадили б зробити задля наближення колективу до опанування та реалізації цього документу – це його завантаження і роздрукування (якщо не для кожного педагога, то принаймні один екземпляр на групу). Не оминіть при цьому музичних керівників, інструкторів з фізкультури, психологів, дефектологів, соціальних – медичних працівників та батьківську громаду!

Маргарет Тетчер у далекому 1980 році говорила: Я не очікую ні від кого, що він буде сидіти і погоджуватися зі мною – це не те, що треба робити. Деякі читачі можуть заперечити: навіщо роздруковувати, витратити папір, фарбу, заточувати олівці, якщо цими інструментами можна працювати і в девайсах. Думка слухна й не суперечить одному із базових принципів демократії – праву вибору (вибору не тільки органів влади). Держава з демократичними принципами/цінностями (це слово на сьогодні ключове) має працювати в інтересах громадян задля їхньої зручності. Ви свідки тому, що не всі ще педагоги мають сучасні гаджети, ще не всі педагоги володіють ІКТ-технологіями, ще не в усіх педагогів розвинено критичне і кліпове мислення. Тому, якщо опрідметнити Державний Стандарт дошкільної освіти, то його можна досконало обстежувати за допомогою такого інструменту, як олівець. Читаємо і перечитуємо, повертаємося і перепитуємо. На мою думку – на сьогодні ці дії значно полегшать процес сприйняття, прийняття, а головне, адептивного, спокійного впровадження Базового компонента дошкільної освіти-2021.

Кілька слів про тих, хто працював над формуванням Стандарту дошкільної освіти. Після бурхливого обговорення його проєкту педагоги закладів дошкільної освіти тримають в руках абсолютно сучасний продукт командної роботи. І нам дуже приємно, що в цій команді працювали й колеги з Університету Грінченка – це пані Марина Машовець і пані Олена Половіна. Під науковим керівництвом доктора психологічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України — Піроженко Тамари науковці, управлінці, практики з різних міст України: Байер О. М. (Запоріжжя), Безсонова О. К. (Київ), Брежнева О. Г. (Маріуполь), Гавриш Н. В. (Київ), Загородня Л. П. (Глухів),

Косенчук О. Г. (Київ), Корнєєва О. Л. (Донецьк), Лисенко Г. М. (Київ), Левінець Н. В. (Київ), Мордоус І. О. (Київ), Нерянова С. І. (Київ), Піроженко Т. О. (Київ), Рейпольська О. Д. (Київ), Шевчук А. С. (Ізмаїл) було розроблено норми й положення, які визначають державні вимоги до рівня розвиненості та вихованості дитини дошкільного віку, а також умови, за яких вони можуть бути досягнуті.

Згадаймо, як дитина впроваджує нову іграшку в свій ігровий простір? Вона її обстежує! І для цього процесу кожна дитина витрачає певний час, перш ніж перейти до дій із іграшкою чи якимось предметом. Провівши аналогію з діями дитини, в руки якої потрапляє нова іграшка, пропоную ідею обстеження Стандарту дошкільної освіти в новій редакції. Це дуже просто й швидко, але конче необхідно охопити цілісно Зміст Стандарту: Він включає 5 ключових ПУНКТИВ/РОЗДІЛІВ/ЧАСТИН.

**ВСТУП,
ОПИС ОСВІТНІХ НАПРЯМІВ ІНВАРІАНТНОГО та ВАРІАТИВНОГО СКЛАДНИКІВ,
УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТУ,
ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ В БКДО**

Отже, роздрукувавши, роздавши, роздивившись, почніть вивчення Стандарту з визначення понять.

Коротко сьогодні про ВСТУП. Подивимося на його складники.

Аристотель сказав: Для того, щоб прийти до справжнього знання, треба спочатку відчутти сумніви. От відчувайте сумніви і йдіть до знань через опанування поняттями.

- Державний стандарт – маємо визначення поняття: БКДО визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів освіти дитини дошкільного віку (6 (7) років), а також умови, за яких вони можуть бути досягнуті відповідно до міжнародних стандартів якості освіти.

СТАНДАРТ — в широкому розумінні — зразок, еталон, модель. Виходячи з положень Закону України «Про стандартизацію», стандарти є нормативними документами, що встановлюють правила, загальні принципи й характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів.

- **МЕТА** Стандарту — збереження самоцінності дошкільного дитинства, визначення особливостей та вимог до рівня розвиненості, освіченості та вихованості дитини дошкільного віку, забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.

Є одна неточність в цьому документі: Дошкільна освіта є невід'ємним складником та першим рівнем у системі освіти (*нульовий рівень Національної рамки кваліфікацій*) – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12> Мова йде про нульовий рівень – він відсутній в Додатку до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України [від 25 червня 2020 р. № 519](#)).

- Цінний у вступі абзац, де сказано, що в **ОСНОВУ** Стандарту покладено традиційні для дошкільної освіти ідеї гуманістичної педагогіки, спрямовані на гуманне ставлення до дитини, теорії природовідповідності, за якою у дитини треба розвивати задатки та здібності, зберігаючи її природу, ідеї про патріотичне і громадянське виховання, ідеї про використання казки та гри у гармонійному розвитку особистості та актуальну для сучасного етапу розвитку дошкільної освіти в Україні ідею солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти й інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

- Зауважимо, що в Стандарті цінності не пронумеровано, тому що кожна з них варта уваги. Не можна сказати, що наступна менш значуща, а ніж попередня, випадково, довільно переставивши їх місцями. Нумерацію поставлено для того, щоб показати, що принаймні 7 років закладу освіти є над чим працювати. Важливість, значущість, вартість, ідеал, надбання – все це синоніми слова цінність!!! **ЦІННОСТІ** дошкільної освіти:

– визнання самоцінності дошкільного дитинства, його потенціалу та особливої ролі в розвитку особистості;

– щасливе проживання дитиною дошкільного дитинства як передумова її повноцінного розвитку та подальшої самореалізації у житті;

– повага до дитини, особливостей її розвитку та індивідуального досвіду;

– зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я дитини;

– цінувати життя і благополуччя як вміння плекати, підтримувати та створювати сприятливі умови для себе та інших у безпечному середовищі в природному, предметному та соціальному оточенні;

– розвиток творчих задатків, здібностей, талантів дітей;

– збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями.

- **Базові ПРИНЦИПИ** (правила) *реалізації Стандарту складають загальні демократичні принципи (правила) суспільного життя:*

– демократичність (формування засад демократичного суспільства, де кожен / кожна можуть бути почутими, мають право на самовираження та активну участь) – цей термін зустрічається й далі по тексту Стандарту;

– рівний доступ до якісної дошкільної освіти кожній дитини, освіти без дискримінації за будь-якими ознаками;

– забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору (основи соціальної, екологічної та економічної свідомості, відповідальності за власні дії та їх наслідки для довкілля). У 2015 році Генасамблея ООН прийнята Резолюцію «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року», що оголошує новий план дій, орієнтований на виведення світу на траєкторію сталого та життєстійкого розвитку. Цілей сталого розвитку сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань. *Основою сталого розвитку є невід’ємні права людини на життя та повноцінний розвиток.* Відповідно до міжнародних документів підписано УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» Ціль 1. Кожна дитина має доступ до якісної дошкільної освіти,

– міжвідомча взаємодія (співпраця закладів освіти з психологічною, соціальною та медичною службами);

– державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації та управлінні дошкільною освітою;

– соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу (засновників закладів освіти, батьків або осіб, які їх замінюють, керівників та працівників закладів дошкільної освіти, фахівців, що надають освітні послуги дітям дошкільного віку, інших фахівців).

- **КОМПЕТЕНТНОСТІ.** Ключові компетентності під час здобуття дошкільної освіти формуються за різними освітніми напрямками, спрямованими на розвиток особистості дитини. Освітні напрями визначають зміст роботи закладу дошкільної освіти через організацію педагогом базових (основних) видів діяльності, які збагачують досвід дитини та реалізуються як особистісне надбання дитини (результат розвитку) за підтримки батьків в умовах родинного виховання.

Стандарт представляє взаємозв’язок між цінностями дошкільної освіти, напрямками освіти (змістом), процесом формування досвіду дитини в різних видах діяльності, що забезпечує освітній результат – компетентність дитини старшого дошкільного віку. Компетентність як результат дошкільної освіти та особистісне надбання відображає систему взаємопов’язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дитини:

– емоційно-ціннісного ставлення;

– сформованості знань;

– здатності та навичок до активного, творчого впровадження набутого досвіду, тобто до регуляції досягнень, поведінки, діяльності.

Педагогічні впливи забезпечують цілісність особистості, яка проявляється в розвинених емоціях, зростаючій свідомості, керованій поведінці.

- **ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ.**

Ключові для дошкільної освіти компетентності дитини (рухова і здоров’язбережувальна, особистісна, предметно-практична та технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична та дослідницька, природничо-екологічна та навички, орієнтовані на сталий розвиток, ігрова, соціально-громадянська, мовленнєва, художньо-мовленнєва, мистецько-творча

(художньо-продуктивна, музична, театралізована) та інші мають продовження в освітньому процесі початкової школи та впродовж життя.

Компетентності, що сформовані у дитини в різних видах діяльності за освітніми напрямами: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природному довкіллі», «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва» створюють базу для збагачення та поглиблення змісту освіти на наступних рівнях освіти у початковій та середній школі. Всі напрями дошкільної освіти продовжено в початковій школі через освітні галузі: мовно-літературну; математичну; природничу; технологічну; інформатичну; соціальну і здоров'язбережувальну; громадянську та історичну; мистецьку; фізкультурну.

Правило Руна: Якщо вам все одно, де ви знаходитесь, значить ви не заблукали. Заходьте, будь ласка, на сайт Інституту післядипломної освіти Університету Грінченка: <https://ippo.kubg.edu.ua/> , кафедру дошкільної та початкової освіти <http://dpo.ippo.kubg.edu.ua/> . Чекаємо на обмін думками!!!